

Turun HAO 20.8.2010 nro 10/0634/2

Tapauksessa lapsen vanhempi oli hakenut vammaispalvelulain perusteella henkilökohtaista apua 10 tuntia kuukaudessa kehitysvammaisen, vuonna 1968 syntyneen tyttärensä vapaa-ajan avustamiseen.

Viranhaltija oli hylännyt hakemuksen katsoen, ettei hakija ollut vammaispalvelulaissa tarkoitettu vaikeavammaisen henkilö myönnettäessä henkilökohtaista apua. Viranhaltija oli todennut, että kehitysvammaisen henkilö oli pääosin omatoiminen päivittäisissä toiminnoissa, eikä hänen avuntarpeensa vapaa-aikana ollut runsasta. Henkilö asui kehitysvammaisten asuntolassa, jossa hän viranhaltijan päätöksen mukaan pystyi hyödyntämään harrastus- ja virkistystoimintaan asuntolan tarjoamaa apua.

Vammaispalvelulain mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että vammaiselle tarkoitettut palvelut ja tukitoimet järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia järjestetään, jos vammaisen henkilö ei saa riittäviä hänelle sopivia palveluja tai tukitoimia muun lain nojalla.

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 1 §:ssä tarkoitettulle henkilölle järjestetään kuitenkin hänen vammaisuutensa edellyttämiä palveluja ja tukitoimia ensisijaisesti vammaispalvelulain nojalla siltä osin kun ne ovat hänen palvelutarpeeseensa riittäviä ja sopivia sekä muutoinkin hänen etunsa mukaisia. Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä järjestettävän ja tarvittavan avun sisältö sekä sen toteutustapa.

Henkilöllä oli todettu keskivaikea kehitysvamma. Alkuperäinen diagnoosi oli hallinto-oikeuden päätöksen mukaan lievä kehitysvamma, mutta henkilön kognitiivinen kokonaissuoriutuminen vastasi tapahtumahetkellä keskivaikean kehitysvammaisuuden määritelmää. Naisella oli diagnosoitu yleisen ahdistuneisuushäiriön ja paniikkihäiriöoireiden lisäksi useita muitakin sairauksia.

Henkilö asui viikot kehitysvammaisten asuntolassa, josta käsin hän kävi viitenä päivänä viikossa toimintakeskuksen työtoiminnassa. Työmatkat hän kulki joko kävellen ystävänsä kanssa tai taksikyytiä käyttäen. Hänelle oli lisäksi myönnetty kuljetuspalvelu ja viikonloput perjantaista sunnuntaihin hän vietti isänsä luona, jossa hän tarvitsi saattajaa kodin ulkopuolella pään virheasennosta johtuen.

Viranhaltijan päätöksestä ilmeni, että henkilö oli asuntolassa melko omatoiminen päivittäisissä toiminnoissa ja tarvitsi tukea ensisijaisesti toiminnan ohjauksessa (muistuttelu, kehottelu ja turvallisuuden tunteen luominen). Tähän tarpeeseen vastasi asuntolan ja toimintakeskuksen henkilökunta. Viranhaltijan päätöksen mukaan toimintakeskuksessa hakija oli itsenäinen ja taitava.

Vaikeavammaiselle henkilölle laaditussa kuntoutus- ja palvelusuunnitelmassa oli suositeltu kannustettavan henkilöä osallistumaan harrastuksiin ja liikunnan lisäämistä. Psykiatrian erikoissairaanhoidon tekemässä loppuarviossa oli suositeltu ahdistuksen hoitomuodoksi ja potilaan toimintakyvyn ylläpitämiseksi sosiaalisen ja toiminnallisen kuntoutuksen tukemista mm. vapaa-ajan avustajalla.

Hallinto-oikeus totesi johtopäätöksensä, että henkilö tarvitsee sairauksiensa ja etenkin ahdistuksensa sekä sairastamansa dystonian takia apua liikkueessaan asuntolan ulkopuolella.

Hallinto-oikeus katsoi, että asiakirjoista saatavan selvityksen perusteella ei ollut syytä epäillä säännöllisessä työtoiminnassa hyvin selviytyvän hakijan kykyä määrittellä haluamansa avun sisältöä ja toteutustapaa.

Kehitysvammaisen henkilö pystyi siis itse päättämään asioistaan: kulki itsenäisesti työtoimintamatkat, oli omatoiminen asuntolassa, henkilökohtainen apu tuki hänen itsenäistymistään ja selviytymistä omaehtoisesti.

Hallinto-oikeus katsoi, että näissä oloissa henkilöä oli pidettävä henkilökohtaista apua järjestettäessä, vammaispalvelulaissa tarkoitettuna vaikeavammaisena henkilönä, joka tarvitsee pitkäaikaiseen ja osittain etenevänkin sairautensa johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen vapaa-ajan harrastustoiminnoistaan.